

(11.) De praedicatione presbyterorum. Ex eodem concilio (*sc. Tribu- 906.*
riensi), cui interfuit rex Arnolfus. Praecipimus vobis, ut unusquisque vestrum
super duas seu tres ebdomadas diebus dominicis seu festivitibus sanctorum popu-
lum sibi commissum doctrinis salutiferis ex sacra scriptura sumptis in aecclesia
5 sibi commissa post evangelium perlectum instruere studeat et iubeat illis, ut nullus
de aecclesia exeat, antequam a presbytero sive diacono ultima laus, id est: 'Benedica-
mus Domino' aut 'Ite, missa est' pronuntietur.

(12.) De eo, pro quibus causis quemlibet hominem anathematis
vinculo ligari oporteat. Ex eodem concilio (*sc. Triburiensi*), cui interfuit
10 rex Arnolfus. Quesitum est in eadem synodo, pro quibus causis quemlibet homi-
nem episcopali auctoritate vinculo anathematis ligari oporteat; atque unanimi cuncto-
rum sententia decretum est pro his tribus criminibus fieri debere: cum⁴² ad synodum
canonice iussus venire contempnit; aut, postquam illuc venerit, sacerdotalibus respuit
oboedire praeceptis; aut ante finitam causae suae examinationem a synodo profugus
15 abire praesumit.

(13.) In Triburiensi concilio cap. XXII. Accusator unius rei iudex esse
non potest in ecclesiastico negotio. Non propter sacerdotum iudicium, sed accusato-
rum testimonium saeculares exleges fieri poterunt.

42) *Cfr. infra Conc. Meld. 845, c. 56.*

253. INQUISITIO DE THELONEIS RAFFELSTETTENSIS.

903—906.

*Lex, quae sequitur, exstat in codice traditionum ecclesiae Pataviensis ab Ottone de
Lonsdorf intra annos 1254—1265. composito fol. 58^v, qui nunc in tabulario regio Monacensi
25 s. nr. 203. servatur. De editionibus autem prioribus nostri documenti, ut verbis Iohannis
Merkel b. m. utamur (LL. III, p. 252), haec referenda sunt: 'Iam Aventinus operae
pretium facturum esse sibi videbatur, si documenti illius rationem habuerit, atque evoluto
codice inter schedas Pussaviae praecipue collectas textum, etsi non ad verbum, attamen in
epitomen redactum, descripsit in Rhapsodiarum libro X, fol. 67, quem . . . nunc bibliotheca
30 regia Monacensis inter codices Bavaros nr. 204. possidet. Neque istam tamen epitomen,
sed denuo in brevius excerptam Aventinus in Annalib. Boic., Ingolstad. 1554, p. 479.
edidit atque in editione annalium theotisca Francofurtana a. 1580, p. 308. in vernacu-
lum sermonem transtulit. Ita factum est, ut per longum tempus duplex eiusdem monu-
menti nec vera figura divulgaretur; breviorum Aventino duce Adlzreitter, Ann. Boic.
35 gentis I, 13, § 9, ed. 1710, p. 308; Hansiz, German. Sacra I, p. 183; Gemeiner, Regens-
burger Chronik I, p. 99; Buchner, Gesch. v. Bayern II, p. 196; alteram largioris styli
ex Aventini schedis, sed valde mendose transscriptam sub titulo Leges portoriae Boiorum
Oefele, SS. rer. Boic. I, p. 718, post eumque Canciani, Leges barbar. II, p. 399, Hormayr,
Histor. Taschenbuch 1813. et Beiträge z. Preisfrage d. Erzherzogs Johann II, p. 88.
40 ediderunt. Nostra demum aetate textus genuinus in publicum productus et codex Lonsdor-
fiensis integer a. 1829. inter Monumenta Boica XXVIII b, p. 203, nr. 4. editus est.
Novissimam denique editionem codice denuo collato paravit Iohannes Merkel l. c. p. 480 sq.,
quam commentariis ampliata repetivit Gengler, German. Rechtsdenkmäler p. 385 sqq.*

906. *Documentum illud, ab editoribus 'Leges portorii' vel 'Leges portoriae' inscriptum, testimonium continet ex iussione Hludowici IV. per testes iuramento constrictos editum, quod patrio sermone 'Weistum' appellamus. Quo tempore factum sit, accurate dici non potest. Cum autem Burchardus, cuius antecessor a. 902, die 16. m. Febr. mortuus est, primum a. 903, die 12. m. Aug. episcopus Pataviensis nominetur, et Theotmarus archiepiscopus in proelio a. 907, m. Iulio contra Hungarios commisso diem supremum obierit, inquisitionem intra a. 903—906. habitam esse oportet (cfr. Dümmler, Ostfränk. Reich III², p. 531, not. 4; Böhmer-Mühlbacher nr. 1961 a).*

Inquisitionis notitia, quam codex continuo scriptam praebet, ab Ioh. Merkel in capitula divisa est.

Codicem iterum in usum nostrum Edmundus l. b. ab Oefele Monacensis v. cl. benevolentissime contulit. (B. deest; P. III, 480.)

Noverit¹ omnium fidelium orthodoxorum, presentium scilicet ac futurorum, industria, qualiter questus clamorque cunctorum Bawariorum, episcoporum videlicet, abbatum ac comitum omniumque, qui in orientales partes iter habebant, ante Hlodo-
wicum regem venerant dicentes se iniusto theloneo et iniqua muta² constrictos in
illis partibus et coartatos. Ille vero secundum morem antecessorum regum hoc
benignis auribus audiens Arboni marchioni³ precepit, quatenus cum iudicibus orien-
talium⁴, quibus hoc notum fieret, investigaret ad iura thelonica modumque thelonii
exploraret; nuntios suos Theotmarum archiepiscopum⁵, Purchardum Pataviensis eccle-
sie presulem et Otacharium comitem⁶ dedit, ut hoc in suo loco iuste legitimeque
corrigerent. Et isti sunt, qui iuraverunt⁷ pro theloneo in comitatu Arbonis: Walto
vicarius, Durinc vicarius, Gundalperht, Amo, Gerpreht, Pazrich, Diotrich, Aschrich,
Arbo, Tunzili, Salacho, Helmwin, Sigimar, Gerolt, Ysac, Salaman, Humperht, item
Humperht, Engilschalh, Azo, Ortimuot, Ruothoh, Emilo, item Durinc, Reinolt, Eigil
vicarius, Poto, Eigilo, Ellinger, Otlant, Gundpold, item Gerolt, Otperht, Adalhelm,
Tento, Buoto, Wolfker, Rantolf, Kozperht, Graman, Heimo. Isti et ceteri omnes,
qui in hiis tribus comitatibus⁸ nobiles fuerunt, post peractum iuramentum interrogati
ab Arbone marchione in presentia Theotmari archiepiscopi et Purchardi presulis
Pataviensis ecclesie, residente cum eis Otachario comite, in ipso placito in loco, qui
dicitur Raffoltestetun⁹, retulerunt loca thelonio et modum thelonei, qualiter tempo-
ribus Hludwici¹⁰ et Karlomanni ceterorumque regum iustissime exolvebatur.

(1.) Naves vero, que ab occidentalibus partibus, postquam egressae sint silvam Patavicam, et ad Rosdorf¹¹ vel ubicumque sedere voluerint et mercatum habere, donent

1) Cfr. Gengler, Beiträge z. bayer. Rechtsgesch. I, p. 96 sqq.; Waitz, VG. IV², p. 70 sqq. et opera, quae ibi nominata sunt. 2) German.: 'Maut'; cfr. Schade, Althochd. WB., I², s. v. muta; Kluge, Etymol. WB. d. Deutsch. Spr., s. v. Maut; Brunner, RG. II, p. 239, not. 35. 3) Cfr. Dümmler in 'Archiv f. Kunde österr. Gesch.-Quell.' X, p. 49. 4) I. e.: marchiae orientalis; cfr. infra not. 8. 5) Salisburgensem. 6) Filium Arbonis? cfr. Hormayr, Herzog Luitpold p. XXXII; Gengler, Rechtsd. p. 386, not. 6. 7) Cfr. Brunner, Zeugen- u. Inquis.-Beweis l. c. p. 486 sqq. 8) 'Id est marchia orientalis, ut ex loco chronicorum (potius Gestorum Frider. imp.) Ottonis Frisingensis lib. II, c. 32, (ed. Waitz, II, c. 55) edocemur: duobus [cum] vexillis marchiam orientalem cum comitatibus ad eam ex antiquo pertinentibus reddidit. Exinde de eadem marchia cum praedictis comitatibus, quos tres dicunt, iudicio principum ducatum fecit etc.' Merkel not. 89; cfr. Zarncke in 'Berichte d. Sächs. Gesellsch. d. Wissensch.' VIII (1856), p. 178. 9) Raffelstetten; erat vicus inter Zizelau et Enns. 10) Sc. Germanici, qui dicitur, eiusque filii, regis Baiuvariae. 11) Inter Pataviam et Lintzam, prope ad Aschach.

pro theloneo semidragmam, id est^a scoti¹² I; si inferius ire voluerint ad Lintzam, de una navi reddant III semimodios, id est^a III scafilos¹³ de sale. De mancipiis vero et ceteris aliis rebus ibi nichil solvant, sed postea licentiam sedendi et mercandi habeant usque ad silvam Boemicam, ubicunque voluerint.

5 (2.) Si aliquis de Bawaris sal suum ad propriam domum suam transmittere voluerit, gubernatore navis hoc adprobante cum iuramento, nichil solvant, sed securiter transeant.

(3.) Si autem liber homo aliquis ipsum legitimum mercatum transierit nichil ibi solvens vel loquens¹⁴ et inde probatus fuerit, tollatur ab eo et navis et substantia^b. Si autem servus alicuius hoc perpetraverit, constringatur ibidem, donec dominus eius veniens dampnum persolvat, et postea ei exire liceat.

(4.) Si autem Bawari vel Sclavi istius patrie¹⁵ ipsam regionem intraverint ad emenda victualia cum mancipiis vel cavallis vel bobus vel ceteris suppellectilibus suis, ubicunque voluerint in ipsa regione, sine theloneo emant, que necessaria sunt. Si autem locum mercati ipsius transire voluerint, per mediam plateam transeant sine ulla constrictione; et in aliis locis ipsius regionis emant sine theloneo, que potuerint. Si eis in ipso mercato magis conplaceat mercari, donent prescriptum^c theloneum et emant, quecunque voluerint et quanto melius potuerint.

(5.) Carre autem salinarie, que per stratam legitimum Anesim¹⁶ fluvium transeunt, ad Urulam¹⁷ tantum unum scafil plenum exsolvant et nichil amplius exsolvere cogantur. Sed ibi naves, que de Trugowe¹⁸ sunt, nichil reddant, sed sine censu transeant. Hoc de Bawaris observandum est.

(6.) Sclavi vero, qui de Rugis¹⁹ vel de Boemanis mercandi causa exeunt, ubicunque iuxta ripam Danubii vel ubicunque in Rotalariis²⁰ vel in Reodariis²⁰ loca mercandi optinuerint, de sogma²¹ una de cera duas massiolas²², quarum utraque^d scoti unum valeat; de onere unius hominis massiola una eiusdem precii; si vero mancipia vel cavallos vendere voluerit, de una ancilla tremisam I, de cavallo masculino similiter, de servo saigam²³ I, similis de equa.

Bawari vero vel Sclavi istius patrie ibi ementes vel vendentes nichil solvere cogantur.

(7.) Item de navibus salinariis, postquam silvam [Boemicam^e] transierint, in nullo loco licentiam habeant emendi vel vendendi vel sedendi, antequam ad Eperaespurch²⁴ perveniant. Ibi de unaqueque navi legitima, id est quam tres homines navigant, exsolvant de sale scafil III, nichilque amplius ex eis exigatur, sed pergant ad Mutarun^f vel ubicunque tunc temporis salinarium mercatum fuerit consti-

a) idem c. b) ita correxit Merkel; sub'a c.; subera Hormayr l. c.; cfr. Waitz, l. c. p. 71, not. 3.
c) ita corr. Merkel; perscriptum c. d) uterque Merkel. e) ita suppl. Zarncke l. c.; Patavicam minus recte Merkel; cfr. Waitz l. c. p. 71, not. 4; in cod. locus octo fere litteris vacuus relictus est.
f) ita c.; Mutarim Merkel.

40 12) De hoc nummo cfr. Soetbeer in 'Forschungen z. D. Gesch.' II, p. 357; Waitz, VG. IV², p. 71, not. 1. 13) I. e. 'Scheffel'; cfr. Schade l. c. II², s. v. scaphil. 14) Cfr. Waitz l. c. p. 71, not. 2.
15) Cfr. Gengler, Beiträge p. 98, not. 3. 16) Enns. 17) Url, qui rivus ex sinistra parte in Ipisam flumen (Ips) se effundit. 18) Traungau 19) De Russia; cfr. Büdinger, Österr. Gesch. I, p. 157, not. 1; Gengler, Beiträge p. 98, not. 4. 20) 'Die Bewohner des Rotthales'; 'Die Bewohner der Umgegend von Ried' Monum. Boica XXXII b, p. 415 sq. 21) Ita vel sagma, sauma; onus, quod mulus portare potest; cfr. Kluge l. c., s. v. Saum; Diez, Etymol. WB. d. rom. Spr. I, s. v. salma.
45 22) Massiola, parva massa, 'Klumpen'; modus quidam cerae. 23) Duodecima pars aurei solidi; cfr. Waitz, VG. II², 2, p. 313; IV², p. 78 Soetbeer l. c. p. 329 sqq.; p. 356 sqq. 24) Ebersburg, vicus quondam situs prope ad Mautern (lin. 35); cfr. Pritz, Gesch. d. Landes ob d. Enns I, p. 397; Zarncke l. c. p. 175 sq.

906. tutum^g; et ibi similiter persolvant, id est^a III scafil de sale, nichilque plus; et postea liberam ac securam licentiam vendendi et emendi habeant sine ullo banno comitis vel constrictione alicuius persone; sed quantocunque meliori precio venditor et emptor inter se dare voluerint res suas, liberam in omnibus habeant licentiam. 5

(8.) Si autem transire voluerint ad mercatum Marahorum, iuxta estimationem mercationis tunc temporis exsolvat solidum I de navi et licenter transeat; revertendo autem nichil cogantur exsolvere legitimum^h.

(9.) Mercatores, id est^a Iudei et ceteri mercatores, undecunque venerint de ista patria vel de aliis patriis, iustum theloneum solvant tam de mancipiis, quam de aliis rebus, sicut semper in prioribus temporibus regum fuit. 10

g) constitū c. h) exsolvere. Legittimi mercatores *coniecit Waitz l. c. p. 72, not. 1.*
